

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM

NGUYỄN QUANG HOÀNG

**XÂY DỰNG NỘI DUNG KHUNG TIÊU CHÍ
DỰ BÁO PHÁT TRIỂN GIÁO DỤC VÙNG KHÓ KHĂN
TỈNH THÁI NGUYÊN ĐẾN 2015**

Chuyên ngành: QUẢN LÝ GIÁO DỤC
Mã số: 60 14 05

LUẬN VĂN THẠC SĨ: QUẢN LÝ GIÁO DỤC

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC: PGS.TS PHẠM HỒNG QUANG

Thái nguyên - 2008

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM**

NGUYỄN QUANG HOÀNG

**XÂY DỰNG NỘI DUNG KHUNG TIÊU CHÍ
DỰ BÁO PHÁT TRIỂN GIÁO DỤC VÙNG KHÓ KHĂN
TỈNH THÁI NGUYÊN ĐẾN 2015**

LUẬN VĂN THẠC SĨ: QUẢN LÝ GIÁO DỤC

Thái nguyên - 2008

LỜI CẢM ƠN

Tác giả xin chân thành cảm ơn:

PGS.TS Phạm Hồng Quang đã hướng dẫn, giúp đỡ tận tình.

Các phòng ban chuyên môn văn phòng S ở GD-ĐT, Các trường THPT, các Phòng giáo dục - đào tạo huyện đã cung cấp thông tin và nguồn tư liệu quý giá cho tôi trong suốt quá trình thực hiện đề tài.

Toàn thể các anh chị em, bạn bè và đồng nghiệp đã quan tâm giúp đỡ.

Thái Nguyên, tháng 9 năm 2008

BẢNG KÝ HIỆU VIẾT TẮT

Ban chấp hành Trung ương	BCHTW
Bổ túc văn hóa	BTVH
Công nghiệp hóa, hiện đại hóa	CNH, HĐH
Cơ sở vật chất	CSVC
Cao đẳng sư phạm	CĐSP
Đại học sư phạm	ĐHSP
Giáo dục - Đào tạo	GD-ĐT
Giáo dục thường xuyên	GDTX
Hội đồng nhân dân	HĐND
Ủy ban nhân dân	UBND
Hường nghiệp, dạy nghề	HN-DN
Kinh tế - xã hội	KT-XH
Khoa học, kỹ thuật	KH - KT
Khoa học tự nhiên	KHTN
Lực lượng lao động	LLLĐ
Mầm non	MN
Tiểu học	TH
Trung học cơ sở	THCS
Trung học phổ thông	THPT
Học sinh	HS
Phổ cập giáo dục tiểu học, xóa mù chữ	PCGDTH-XMC
Phổ cập giáo dục trung học cơ sở	PCGDTHCS
Tổng sản phẩm quốc nội	GDP
Trung học sư phạm	THSP

MỤC LỤC

	<i>Trang</i>
MỞ ĐẦU	
1. Lý do chọn đề tài	4
2. Mục đích nghiên cứu	7
3. Khách thể và đối tượng nghiên cứu	7
4. Nhiệm vụ nghiên cứu	7
5. Giả thuyết nghiên cứu	7
6. Phương pháp nghiên cứu	7
7. Phạm vi và giới hạn nghiên cứu	8
8. Cấu trúc luận văn	8
CHƯƠNG 1: Cơ sở lý luận của vấn đề xây dựng tiêu chí dự báo phát triển giáo dục vùng khó khăn	9
1.1. Một số vấn đề về dự báo giáo dục.	9
1.2. Một số khái niệm cơ bản	28
1.3. Vai trò của giáo dục phổ thông	30
1.4. Những nhân tố ảnh hưởng đến phát triển giáo dục	34
CHƯƠNG 2. Thực trạng giáo dục vùng khó khăn của tỉnh	36
2.1. Những đặc điểm KT-XH tỉnh Thái Nguyên trong bối cảnh hiện nay	36
2.2. Thực trạng giáo dục vùng khó khăn của tỉnh Thái Nguyên	43
2.3. Những thách thức chính đối với giáo dục - đào tạo vùng khó khăn của tỉnh đến 2015	55
2.4 Xu hướng phát triển giáo dục vùng khó khăn tỉnh Thái Nguyên đến 2015.	56
2.5 Nhận xét chung về thực trạng của giáo dục vùng khó khăn tỉnh Thái Nguyên	57
CHƯƠNG 3. Xây dựng nội dung khung tiêu chí dự báo phát triển giáo dục vùng khó khăn	60
3.1. Những căn cứ để xây dựng khung tiêu chí dự báo phát triển giáo dục vùng khó khăn	60
3.2 Các mục tiêu và chỉ tiêu cụ thể phát triển giáo dục vùng khó khăn tỉnh Thái Nguyên đến 2015.	61
3.3. Cấu trúc nội dung khung tiêu chí dự báo được mô tả theo sơ đồ khối	68
4.4. Xây dựng, nội dung khung tiêu chí dự báo phát triển giáo dục vùng khó khăn tỉnh Thái Nguyên đến 2015	69
KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ	76
TÀI LIỆU THAM KHẢO	
PHỤ LỤC	

MỞ ĐẦU

1. LÝ DO CHỌN ĐỀ TÀI

Loài người đang đứng trước thềm thế kỷ XXI với tư tưởng xây dựng một xã hội học tập, lấy việc học là động lực quyết định hàng đầu để đưa xã hội tiến lên. Trong xã hội mới, giáo dục có vị trí rất quan trọng, vấn đề con người, vấn đề giáo dục nổi lên hàng đầu. Ủy ban giáo dục thế giới nêu lên một cột trụ của giáo dục thế kỷ XXI là dạy con người chung sống với nhau, tạo dựng một nền văn minh mới, văn minh hòa bình, văn minh khoan dung. Trong tình hình hiện nay cả nước đang phấn đấu đẩy mạnh Công nghiệp hóa, hiện đại hóa, thực hiện dân giàu nước mạnh, xã hội công bằng dân chủ và văn minh, cùng loài người bước vào một nền văn minh mới mở đầu thiên niên kỷ thứ ba. Giáo dục Việt Nam đang đứng trước nhiệm vụ vinh quang nhưng cũng rất nặng nề đầy thử thách do cuộc cách mạng khoa học công nghệ đặt ra. Kinh tế tri thức có vai trò ngày càng nổi bật trong quá trình phát triển lực lượng sản xuất. Trước những đòi hỏi của công cuộc đổi mới, nền giáo dục phải có những chuyển biến mạnh mẽ, phải tìm kiếm con đường đi hiệu quả để giáo dục trở thành quốc sách hàng đầu, làm tiền đề phát triển kinh tế - xã hội. Trên lộ trình đi lên đời h ỏi phải có dự báo và hoạch định chiến lược ở tất cả mọi cấp, mọi ngành, mọi lĩnh vực.

Đại hội đại biểu Đảng toàn quốc lần thứ X khẳng định rõ... “ Phát triển giáo dục - đào tạo là một trong những động lực quan trọng thúc đẩy sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa là điều kiện để phát huy nguồn lực con người - yếu tố cơ bản để phát triển xã hội tăng trưởng kinh tế nhanh và bền vững” [V-trang 40]. Muốn có sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa thành công thì điều kiện cốt lõi là phải phát huy tốt nhân tố con người. Bởi con người vừa là mục tiêu, vừa là động lực của sự phát triển, giáo dục là nhân tố chủ yếu để

hình thành và phát triển nhân cách con người, là chìa khóa mở cửa vào tương lai, là quốc sách hàng đầu của chiến lược phát triển kinh tế - xã hội.

Đề giáo dục và đào tạo thực sự vừa là mục tiêu vừa là động lực của sự phát triển kinh tế xã hội thì cần phải xây dựng chiến lược phát triển giáo dục - đào tạo. Hội nghị lần thứ 2 Ban chấp hành Trung ương Đảng khóa VIII đã đề ra nghị quyết “ Về định hướng chiến lược phát triển giáo dục - đào tạo trong thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa” [3 - trang 19].

Chiến lược phát triển giáo dục 2001 - 2010 đã xác định mục tiêu, giải pháp và các bước đi cho ngành giáo dục cả nước theo phương châm đa dạng hóa, chuẩn hóa hiện đại hóa, xã hội hóa trong đó ưu tiên bảo đảm phát triển giáo dục ở vùng có điều kiện kinh tế khó khăn và đặc biệt khó khăn để tạo sự công bằng trong giáo dục giữa các vùng miền trong cả nước.

Muốn thực hiện được mục tiêu chiến lược đó trước hết cần phải tiến hành công việc mang tính dự báo, quy hoạch giáo dục. Xây dựng dự báo là công việc hết sức quan trọng của người quản lý giáo dục trong tình hình hiện nay, vì dự báo chính là cơ sở khoa học và thực tiễn cho việc ra quyết định, điều khiển, điều chỉnh trong quản lý. Vì vậy một trong những giải pháp quan trọng để khắc phục những mặt yếu kém của giáo dục - đào tạo hiện nay là đổi mới công tác quản lý, đặt trọng tâm vào vấn đề:

“ Tăng cường công tác dự báo và kế hoạch phát triển giáo dục. Đưa giáo dục và quy hoạch tổng thể phát triển kinh tế - xã hội của cả nước và từng địa phương, có chính sách điều tiết quy mô và cơ cấu đào tạo cho phù hợp với nhu cầu phát triển kinh tế - xã hội khắc phục tình trạng mất cân đối hiện nay, gắn đào tạo với sử dụng” [3- trang 42].

Trên thế giới dự báo là vấn đề có ý nghĩa quan trọng nhằm tạo ra cơ sở khoa học cho hoạch định chính sách, các chương trình phát triển kinh tế xã hội cụ thể vấn đề dự báo giáo dục đã có nhiều công trình nghiên cứu ở trong

nước và ngoài nước. Tháng 8 năm 1990 UNESCO khu vực châu Á Thái Bình Dương đã tổ chức hội nghị “ Những chất lượng mà nền giáo dục hôm nay đòi hỏi nhằm đáp ứng nhu cầu tiên đoán của thế kỷ XXI. Tiến sỹ R.ROY.SINGH một nhà giáo dục nổi tiếng ở Ấn Độ đã phác họa những điểm nổi bật của thế giới ngày nay và viễn cảnh giáo dục trong xã hội ngày mai trong cuốn sách “ Nền giáo dục thế kỷ XXI: Những triển vọng Châu Á Thái Bình Dương”. Ở Việt Nam đã có một số tác giả nghiên cứu về dự báo giáo dục và các vấn đề liên quan đến dự báo giáo dục đáng chú ý nhất là công trình nghiên cứu của tác giả PTS. Đỗ Chân về dự báo nhu cầu cán bộ chuyên môn Việt Nam đến năm 2000 (Viện nghiên cứu đại học và trung học chuyên nghiệp năm 1984). Tác giả Hà Thế Ngữ về “ Dự báo giáo dục vấn đề và xu hướng”, (Viện khoa học và giáo dục Việt Nam - 1989). Gần đây là công trình nghiên cứu của tác giả Xuân Thủy “ Dự báo phát triển giáo dục tỉnh Quảng Ninh”.

Thái Nguyên là Trung tâm văn hóa và hội của các tỉnh phía Bắc, là trung tâm đào tạo lớn của cả nước. Quán triệt quan điểm giáo dục là quốc sách hàng đầu, trong đó ưu tiên phát triển giáo dục ở các vùng dân tộc thiểu số và các vùng khó khăn, phấn đấu giảm chênh lệch về phát triển giáo dục giữa các vùng lãnh thổ. Đảng bộ tỉnh Thái Nguyên đã xác định mục tiêu phát triển kinh tế xã hội của tỉnh và Điều chỉnh quy hoạch phát triển GD&ĐT tỉnh Thái Nguyên đến năm 2015 và định hướng đến 2020. Trong những năm qua Giáo dục & Đào tạo Tỉnh Thái Nguyên đã thực sự thu lượm được những thành tích đáng tự hào, tuy nhiên bên cạnh đó vẫn còn nhiều điều bất cập, các yếu tố điều kiện để đảm bảo cho các bậc học trong tỉnh phát triển một cách vững chắc còn nhiều khó khăn, đặc biệt là chất lượng đội ngũ cán bộ quản lý và giáo viên, hệ thống mạng lưới trường lớp và cơ sở vật chất phục vụ cho dạy và học ở các vùng dân tộc thiểu số và đặc biệt khó khăn. Từ những yêu cầu thực tiễn, vấn đề dự báo phát triển giáo dục vùng khó khăn có một ý

nghĩa quan trọng và cần thiết nhằm xây dựng kế hoạch, chương trình phát triển giáo dục tổng thể trong những năm tiếp theo để giảm sự chênh lệch về phát triển giáo dục giữa các vùng. Vì những lý do trên đây chúng tôi chọn nghiên cứu đề tài: "***Xây dựng nội dung, khung tiêu chí dự báo phát triển Giáo dục vùng khó tỉnh Thái Nguyên đến 2015***".

2. MỤC ĐÍCH NGHIÊN CỨU

Từ cơ sở lý luận và thực trạng giáo dục vùng khó khăn đề xuất một số nội dung, tiêu chí dự báo phát triển giáo dục ở vùng có điều kiện khó khăn, đặc biệt khó khăn để đáp ứng yêu cầu công nghiệp hoá, hiện đại hoá

3. NHIỆM VỤ NGHIÊN CỨU

- Nghiên cứu lý luận và thực tiễn để khẳng định giáo dục ở các vùng khó khăn của tỉnh Thái nguyên là công việc bức xúc cần thiết để nâng cao chất lượng giáo dục theo mục tiêu đào tạo của ngành, góp phần vào việc xây dựng hệ thống giáo dục và nguồn nhân lực của tỉnh Thái Nguyên.

- Đánh giá thực trạng giáo dục vùng khó khăn của tỉnh Thái Nguyên

- Xây dựng nội dung, tiêu chí dự báo để phát triển giáo dục vùng khó khăn tỉnh Thái Nguyên đến năm 2015.

4. KHÁCH THỂ VÀ ĐỐI TƯỢNG NGHIÊN CỨU

4.1. Khách thể nghiên cứu: Hệ thống giáo dục phổ thông.

4.2. Đối tượng nghiên cứu: Thực trạng giáo dục vùng khó khăn tỉnh Thái Nguyên trong bối cảnh hiện nay và dự báo phát triển đến 2015.

5. GIẢ THUYẾT NGHIÊN CỨU

Hệ thống giáo dục phổ thông tỉnh Thái Nguyên sẽ được phát triển đồng bộ cân đối, đón đầu sự phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh nếu như hệ thống giáo dục này được quản lý bằng hệ thống các tiêu chí dự báo có tính khoa học và cơ sở thực tiễn với những điều kiện có tính khả thi.

6. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

- Nhóm phương pháp nghiên cứu lý luận.
- Nhóm phương pháp nghiên cứu thực tiễn
- Nhóm các phương pháp khác: Điều tra, ngoại suy, so sánh, toán thống kê, phương pháp chuyên gia....

7. PHẠM VI VÀ GIỚI HẠN NGHIÊN CỨU

- Tỉnh Thái Nguyên.
- Hệ thống giáo dục phổ thông trong đề tài này là giới hạn ở các bậc học: (Tiểu học, Trung học cơ sở, Trung học phổ thông), đặt trọng tâm vào dự báo quy mô số lượng học sinh, mạng lưới trường lớp, đội ngũ giáo viên, và các điều kiện đảm bảo cho sự phát triển giáo dục thực hiện dự báo.

8. CẤU TRÚC LUẬN VĂN: Gồm 3 phần.

Phần A: Một số vấn đề chung của đề tài.

Phần B: Nội dung của đề tài gồm các chương:

Chương 1: cơ sở lý luận của vấn đề xây dựng tiêu chí dự báo phát triển giáo dục vùng khó khăn

Chương 2: Thực trạng phát triển giáo dục vùng khó khăn tỉnh Thái Nguyên.

Chương 3: Xây dựng nội dung tiêu chí dự báo phát triển giáo dục vùng khó khăn tỉnh Thái Nguyên đến 2015.

Phần C: Kết luận và khuyến nghị

Tài liệu tham khảo

Phụ lục